

Motion till riksdagen 2013/14:Sf392

av **Maria Ferm m.fl. (MP)**

Ett öppet och humant Europa

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Motivering	4
3.1	Utgångspunkter för politiken	5
3.2	Reformera Frontex	6
3.2.1	Förändra Eurosur	9
3.3	Ett förändrat informationsutbyte	9
3.3.1	Passenger Name Records och Swift	9
3.4	Stoppa Smart Borders	10
3.5	Skapa lagliga vägar in i EU	11
3.5.1	Inför ett europeiskt asylvisum	11
3.5.2	Avskaffa transportörsansvaret	11
3.5.3	Öka mottagandet av kvotflyktingar	12
3.5.4	Öka cirkulärmigranters inresemöjligheter	12
3.6	Värna den fria rörligheten	13
3.7	Avskaffa Dublinförordningen	13
3.8	Efter Stockholmsprogrammet	14
3.9	En förändrad återvändandefinansiering	14
3.10	Satsa på stöd till närområdet	15

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att värna mänskliga fri- och rättigheter, som utgångspunkt för det svenska arbetet i migrationsfrågor och gränskontroll inom EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta för en mer human migrationspolitik i EU.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram en samlad redovisning av de totala kostnaderna för EU:s gränskontroll.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om statistik om och kontroll på EU-nivå av vilka personuppgifter och andra data som samlas in, inom ramen för EU:s gränsskyddsarbete.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att EES och RTP inte ska genomföras.¹
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Frontex arbete ska reformeras för att säkerställa att medlemsstaterna behandlar asylsökande på ett sätt som är förenligt med mänskliga fri- och rättigheter.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att såväl Frontex som dess medlemsländer bör upprätta klara regler och rutiner för ansvarsfördelning och ansvarsutkrävande.¹
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa Frontex mandat att i vissa fall ingå avtal med tredjeländ.¹
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om användandet av Frontex samlade resurser.¹
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förändrad inriktning av Eurosur.¹
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn för bättre integritetsskydd inom EU.²
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett svenskt initiativ för att upphäva Swift- och PNR-avtalen med USA.¹
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i EU ska arbeta mer kraftfullt för att minska diskrimineringen av romer och öka inkluderingen i samhället.²
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade resurser till stöd till flyktingar i konflikters närområden.³
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja länder i EU:s närområde.³

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkandena 3–10 och 12 hänvisade till JuU.

² Yrkandena 11 och 13 hänvisade till KU.

³ Yrkandena 14 och 15 hänvisade till UU.

Fel! Okänt namn på

3 Motivering

Sverige är medlem av Europeiska unionen, vilket medför att en mycket stor andel av de lagar och regler som styr vårt dagliga liv, kommer därifrån. I takt med att unionen vuxit i ansvar och befogenheter, har också möjligheterna för enskilda medlemsländer att anpassa EU-reglerna efter lokala förhållanden och önskemål, kommit att minska.

En av Miljöpartiet de grönas största farhågor mot ett medlemskap i EU, var att unionen skulle utvecklas till en fästning som med höga murar mot omvärlden som mycket strikt skulle reglera vem som får resa in och ut ur unionen. Idag är Fästning Europa en verklighet.

EU:s migrationspolitik syftar i hög utsträckning till att hålla människor utanför EU. Även om högutbildad arbetskraft från länder utanför EU i större utsträckning än tidigare uppmuntras byggs murarna allt högre för så kallade irreguljära migranter. Människor som söker sig till EU för att fly undan förföljelse eller fattigdom har idag inga möjligheter att lagligt kunna ta sig till EU, trots att rätten att söka asyl är en mänsklig rättighet.

EU:s yttre gränser patrulleras för att förhindra att människor tar sig in i unionen för att söka asyl. Allt mer militäriska medel används för gränskontroller, såsom satelliter och drönare. Övervakningen av personer som reser in och ut ur unionen, eller önskar göra detta, ökar, tillsammans med insamling och spridning av dessa personers personuppgifter. Uppgifterna sprids även utanför unionens gränser och ofta för ändamål som Sveriges riksdag saknat kunskap om när EU-lagstiftningen en gång godkändes.

Vi ser hur enskilda medlemsländer inte förmår bedriva sitt gränskontrollarbete med ens de minimiregler för skydd av mänskliga fri- och rättigheter, som EU fastställt. Vi ser hur asylsökande hålls fångna i läger, finansierade av EU, under omänskliga villkor. Fängseliknande läger upprättas i länder där rättssäkerhet och rättstrygghet inte ens alltid tillförsäkras de egna medborgarna.

Militariseringen av unionens yttre gränser ökar för varje dag. Ett staket har byggts mellan Grekland och Turkiet, och drönare och satelliter köps in för att övervaka att ingen otillåtet tar sig in över gränsen till unionen.

Situationen inom unionens medlemsländer är också ytterst varierande beroende på ekonomi och andra faktorer, vilket gör att regeringars vilja att delta i ett solidariskt och humant flyktningmottagande påverkas. I Grekland har flyktningmottagandet sedan länge havererat, vilket lett till att EU:s medlemsländer inte längre återsänder asylsökande dit i enlighet med Dublinförordningen. Främlingsfientligheten breder ut sig i den ekonomiska krisens spår. Situationen i landet har ytterligare försämrats genom invalet av det radikala nynazistiska partiet Gyllene gryning i parlamentet. Hatbrott mot såväl migranter som Hbtq-personer ökar.

Det finns flera medlemsländer som visar på brister när det gäller asylprövning och flyktningmottagande. Samtidigt ökar rasismen och främlingsfientligheten. Här har unionen en viktig roll att fylla: den bör arbeta mot rasism och

diskriminering och öka respekten för mänskliga rättigheter. Sverige ska vara pådrivande för att så sker.

I den här motionen pekar Miljöpartiet ut ett antal krav vi vill ställa från svenskt håll vid arbetet inom EU och i andra internationella och nationella fora. Det här är våra utgångspunkter för hur Fästning Europa ska avskaffas och ersättas med ett öppet och humant Europa.

3.1 Utgångspunkter för politiken

EU:s migrationspolitik är djupt inhuman. Utgångspunkten för Sveriges engagemang i frågor om EU:s gränskontroll ska vara att säkerställa att mänskliga rättigheter inte åsidosätts. Det ska vara lättare att röra sig över gränser, och asylrätten måste respekteras av EU. EU:s arbete med gränskontroll och migration måste reformeras. Huvudsyftet kan inte vara att hålla människor ute utan att respektera mänskliga fri- och rättigheter. Detta innebär att direktiv, förordningar och annan lagstiftning som sker inom unionen eller Sverige, hela tiden ska bedömas utifrån vilken inverkan de får för enskilda individers rättigheter.

Vår utgångspunkt är att värnandet om mänskliga fri- och rättigheter ska ha en väsentligt starkare ställning än i dag. Riksdagen bör tillkännage för regeringen vad som här anförts om att värnandet av mänskliga fri- och rättigheter ska vara utgångspunkten för det svenska arbetet i migrationsfrågor och gränskontroll inom EU.

Skapandet av det gemensamma europeiska gränskontrollsystemet är förenat med stora kostnader under lång tid, både ekonomiskt och mänskligt. Exempelvis har skapandet av Smart Borders med det gemensamma inrese- och utresesystemet EES och systemet för registrerade resenärer (RTP) beräknats kosta upp till 11 miljarder kronor, när det beräknas vara på plats år 2018. Hur mycket pengar som hittills använts för det gemensamma gränskontrollsystemet med dessa olika delar (exempelvis VIS, SIS, Eurodac med flera), kan inte ens uppskattas. Klart är dock att upprätthållandet av Frontex med flera myndigheter och genomförandet av olika uppdrag inom deras ansvarsområden, kostar mycket stora belopp. Vi anser därför att det inom EU ska tas fram en samlad redovisning över de årliga kostnaderna för EU:s gränskontroll, inklusive Frontex och andra myndigheters arbete med exempelvis verkställandet av utvisningar. Bara Frontex hade 2010 en budget om över 87 miljoner euro. Vad som här anförts om att ta fram en samlad redovisning över de totala kostnaderna för den gemensamma gränskontrollen, bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

EU:s reglering av gränskontrollerna ökar ständigt. System byggs upp för att samla in och sprida uppgifter om de som reser över gränserna, de som önskar resa in i unionen och irreguljära migranter. Någon samlad kunskap om exakt hur mycket data som samlats in om resenärer och medborgare, finns inte. Inte heller någon tydlig kontroll över hur uppgifterna används och sprids inom unionens medlemsländer. Regeringen bör i EU arbeta för tydlig statistik och tydliga regler kring vilka data som samlas in om gränskontroll och hur

Fel! Okänt namn på

uppgifterna används. Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad som här anförts om regler och statistik på EU-nivå om vilka personuppgifter och andra data som samlas in, inom ramen för EU:s gränsskyddsarbete.

3.2 Reformera Frontex

Då som nu migrerar människor, ofta av samma skäl som förr. Ändå har mycket förändrats. 1952 bildades EU, 1985 slöts Schengenavtalet och 2005 bildades den europeiska gränskontrollbyrån Frontex, en myndighet för att samordna EU-ländernas gränsbevakning.

Den fria rörligheten har varit en grundläggande princip för unionen. Schengenavtalet innebär fri rörlighet mellan länder. Men Schengenavtalet innebär inte att kontrollerna mot omvärlden försvann. Tvärtom. När Frontex bildades blev det startskottet för en överstatlig migrationsmyndighet och en militarisering av EU:s gränser.

Human Rights Watch har rapporterat om Frontex uppdrag i Grekland mellan 2010 och 2011. Det var en tidsperiod då Greklands asylsystem var extremt ansträngt till följd av Dublinkonventionens princip att flyktingar ska söka asyl i det första land de kommer till. Grekland fick hjälp av EU i form av Frontex specialstyrkor och utrustning för att hantera krisen. Migranter behandlades och behandlas fortfarande inhumant och en EU-myndighet är delaktig i detta. Frontex illustrerar med smärtsam tydlighet öppenhetens paradox i EU. De interna gränserna inom unionen öppnas successivt upp samtidigt som de externa gränserna mot omvärlden hårdnar.

Frontex har i huvudsak två uppdrag dels att övervaka gränser mot tredje land för att förhindra tredjelandsmedborgare från att olovligen komma in i unionen, dels att återsända personer som fått avvisningsbeslut från medlemsstaterna, på olika sätt.

Byråns arbete för att förhindra inresa, sker såväl till sjöss som till lands och vid unionens större flygplatser. I februari 2010 hade byrån 26 helikoptrar, 22 lätta flygplan och 113 andra fordon. Andra verktyg byrån använder i sin kamp mot illegal invandring är mobil radar, värmekameror och hjärtslagsdetektorer. I arsenalen ingår även förarlösa flygplan (så kallade drönare). Det kan med andra ord sägas att Frontex i dagsläget kan utföra operationer som är jämförbara med militära operationer. Exempelvis användes under operation Poseidon 2009, 23 fordon med över 11 000 patrulleringstimmar, sex flygplan och fyra helikoptrar (802 timmar). Allt detta gör att Frontex har möjlighet att utöva en gränskontroll som vida överstiger den som många enskilda medlemsländer inom unionen, har.

I arbetet med gränskontrollen har enskildas mänskliga fri- och rättigheter kränkts. Exempelvis i juni 2009 (Operation Nautilus IV) då 75 libyska asylsökande deporterades från ön Lampedusa av italiensk gränspolis understödd av tysk helikopter utan att de fått sin asylansökan prövad. Human Rights Watch beskriver detta som att "The Italian Coast Guard reportedly handed the migrants over to a Libyan patrol boat, which took them to Tripoli where they

Fel! Okänt namn på

were reported to have been handed over to a Libyan military unit.”¹ Frontex kommenterade det inträffade med att “our agency does not have the ability to confirm if the right to request asylum as well as other human rights are respected in Libya”². Det inträffade medför att avtalet mellan Frontex och UNHCR av den 13 juni 2008 för att säkerställa att Frontex aktiviteter inte inskränker asylsökandes mänskliga fri- och rättigheter, saknar verkan. Vidare finns projekt Attica (Grekland 2009), ett projekt inom ramen för Frontex för att stödja grekiska myndigheter att identifiera asylsökande för att sedan kunna återsända dem till deras hemländer. Här anställdes bland annat tolkar för att bland annat säkerställa vilket land de asylsökande kom ifrån. Tolkarna försåg sedan Frontexpersonal med beslutsunderlag, som användes för att avslå ansökningar om asyl och att därefter återsända asylsökande. Lokala NGO:s i Grekland befarar därefter att principen om non-refoulement kränkts genom detta, genom att felaktiga uppgifter använts som underlag för beslut.³ Även UNHCR:s kontor i Grekland framförde kritik mot sammanblandningen av roller och framförde önskemål om tydligare reglering av ansvarsområdena mellan Frontex och de grekiska myndigheterna.⁴

Det uppstår även allvarliga problem inom ramen för Frontex så kallade Joint Return Operations. Kostnaden för denna verksamhet uppgick år 2010 till cirka 9,4 miljoner euro och omfattade återsändande av över 1 600 personer. Återsändandeoperationerna leder ofta till att våld utövas på olika sätt. Exakt hur de går till är svårt att närmare beskriva, då de personer som berörs svårigen låter sig intervjuas av medier från EU-land. Det har emellertid återkommande framkommit uppgifter om att de asylsökande som återsänds utsätts för förnedrande behandling, aggressioner och kränkningar och även slag och annat utövande av våld när de förflyttats. Ben och armar kan bli fastbundna eller kopplade, munnen övertäckt; ibland används spray för att få dem lugnare och tystare. Ett konkret exempel handlar om en transport den 3 februari 2010 från Storbritannien till Nigeria, via Irland och Spanien, där de transporterade slogs av personalen, sattes i handbojor under flygresan och en person som rapporterade om vad som hänt, mårde så dåligt att medicinsk personal avrådde från fortsatt transport. Trots detta fortsatte transporten och i Spanien började spansk personal slå honom, då han frågat dem om varför han behandlades så illa. Ett annat fall handlar om en transport den 10 mars 2010 från Paris till Lagos via Madrid och Nederländerna. På planet fanns cirka 40 personer från Nigeria, varav några barn. Samtliga var beslagna med såväl hand- som fotbojor med band mellan ben- och fotbojor. Låsen öppnades strax före ankomst till Lagos. Under resan, som tog cirka ett dygn, serverades bröd och ost. De tvångstransporterade avsläpptes i fraktområdet på Lagos flygplats.⁵

¹ Human Rights Watch 2009. Pushed Back, Pushed Around. Italy's Forced Return of Boat Migrants and Asylum Seekers, Libya's Mistreatment of Migrants and Asylum Seekers, sid 98.

² Ibidem.

³ Migration: Fortress Europe. Starts With Greece. IPS, 31 januari 2010.

⁴ UNHCR, pressmeddelande 16 juni 2010.

⁵ Sidan Mille Babords på Internet, www.millebabords.org/spip.php?article13938.

Fel! Okänt namn på

Det förekommer vidare att länder som vill återsända personer tvångsvis ljuger eller annars får med osanning för dem, för att få dem ut ur landet.⁶ Det finns också skäl att misstänka att Frontex bedriver en verksamhet som är diskriminerande. Exempelvis Operation Hydra, som ägde rum vid 22 flygplatser i 17 medlemsstater med syftet att nå ”illegal luftburen kinesisk invandring” och som ledde till att 291 kinesiska medborgare arresterades under april–maj 2007. Detsamma gäller Operation Silence som specifikt handlade om personer från Somalia. När byrån så medvetet riktar in operationer på människor från vissa specifika länder, kan det finnas skäl att anta att diskriminering baserad på etnicitet sker eller har skett.⁷

Sammantaget visar det ovan anförda att Frontex inte fungerar som det är avsett att göra och att verksamheten måste inriktas på ett annat sätt.⁸ Vi vill att Frontex arbete ska reformeras så att det syftar till att rädda liv och främja respekt för mänskliga rättigheter, inte förhindra människor från att komma in i EU för att söka asyl här. Frontex arbete måste således inriktas på att säkerställa att medlemsstaterna behandlar de asylsökande på ett sätt som är förenligt med deras mänskliga fri- och rättigheter. Vad som här anförts om att Frontex arbete ska inriktas på att säkerställa att medlemsstaterna behandlar asylsökande på ett sätt som är förenligt med mänskliga fri- och rättigheter, bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Vad som beskrivits ovan visar på ett behov av att såväl inom Frontex som dess medlemsländer upprätta klara regler och rutiner för ansvarsfördelning och ansvarsutkrävande. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Frontex har också i ett alltmer ökande antal fall, ingått avtal med tredjeland om samarbete med dem.⁹ Enligt uppgift har Frontex ingått samarbetsavtal med 17 länder och för förhandlingar med ytterligare 8 länder, däribland Libyen. Avtalen är hemliga.¹⁰ Frågan uppstår om vilket resultatet blir när samarbetet utökas till att omfatta länder som inte fullt ut kan garantera enskilda skydd för deras mänskliga fri- och rättigheter eller garantera förhållanden som inte är förenliga med unionens eller dess medlemsstaters internationella åtaganden. Det ska inte vara möjligt för vare sig medlemsländer eller Frontex att ingå avtal om utlämnanden till tredjeland, utan att skyddet för mänskliga fri- och rättigheter kan garanteras för de som utlämnas. Möjligheten för Frontex att ingå avtal med tredjeland måste begränsas och avtalen måste vara transparenta. Om det i efterhand visar sig att de som utlämnats utsatts för grym eller omänsklig behandling eller annars fått sina mänskliga fri- och rättigheter

⁶ Keller et al, 2011. Frontex Agency: Wich Guarantees for Human Rights?, sid. 17 (avsnittet Deception).

⁷ Ibid., sid. 21.

⁸ För en allmän beskrivning av behovet av reformer hänvisas till Europarådets parlamentariska församlings resolution 1932 (2013) Frontex: human rights responsibilities, 25 april 2013.

⁹ Ibid para 9.2.2.

¹⁰ Frontex och asylrätten, artikel på Flyktingbloggen, <http://www.flyktingbloggen.org/2013/05/frontex-och-asylratten/>.

Fel! Okänt namn på

kränkta, bör unionen straffa det land som använt sig av avtalet för utlämning och vidta åtgärder mot Frontex. Frontex måste ställas under parlamentarisk kontroll. Vad som här anförts om att avskaffa Frontex mandat att i vissa fall ingå avtal med tredjeland, bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Frontex samlade resurser ska styras om till att arbeta för en human och rättssäker asylprocess inom medlemsstaterna och för att säkerställa att asylsökande såväl via land som via sjö och flyg, får sin ansökan om asyl behandlad på ett rättssäkert och korrekt sätt. Medlen ska också användas för att hjälpa medlemsländer som inte har välfungerande asylmottagningssystem, att utveckla dessa. Sverige ska inom EU verka för detta. Vad som här anförts om användandet av Frontex samlade resurser, ska riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

3.2.1 Förändra Eurosur

En förändrad inriktning på Frontex arbete medför ett behov av att förändra Europeiska gränsövervakningssystemet (Eurosur) och dess funktionssätt, särskilt användandet av Frontex resurser till lokalt operativt arbete. Vi gröna är kritiska till Eurosur överhuvudtaget, men vill åtminstone att Eurosur övervakningssystem används till att hitta och hjälpa asylsökande/irreguljära migranter som är i sjönöd. Vad som här anförts om en förändrad inriktning av Eurosur, bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

3.3 Ett förändrat informationsutbyte

Inom ramen för den gemensamma gränskontrollen och den gemensamma migrationspolitiken finns ett stort antal olika informationsinsamlings- och utbytessystem. Det handlar om allt från viseringsuppgifter till uppgifter om passagerare på flygplan, biometriska data och andra personliga uppgifter. Dessa kan i mycket hög grad spridas vidare för att användas av polisiära myndigheter för olika ändamål. Någon enhetlig reglering om när insamlade data får lämnas ut eller inte, finns inte. Inte heller finns det någon gemensam EU-reglering om hur utlämnade uppgifter får hanteras. Vi anser därför att ett helhetsgrepp ska tas på det insamlade som sker av personuppgifter om personer som vill resa in eller ut ur EU. Det måste då utredas hur mängden insamlade uppgifter kan minskas, hur spridningen kan minskas och otillåten användning av uppgifterna försvåras och bestraffas. Vad som här anförts om behov av översyn för bättre integritetsskydd inom EU, bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

3.3.1 Passenger Name Records och Swift

PNR-uppgifter (Passenger Name Records) är passagerarinformation som flygbolagen samlar in. Dessa används sedan i vissa fall till brottsbekämpande arbete. Det är problematiskt när personinformation lagras och används vidare. Den som lämnar ifrån sig personuppgifter som kommer till länders myndig-

Fel! Okänt namn på

heter har skäl att anta att allt dessa länder får reda på om dig, kommer att spridas, återanvändas och bearbetas. Vi motsätter oss också okontrollerat utbyte av uppgifter med amerikanska myndigheter, till exempel av passageraruppgifter.

Vi är även motståndare till de avtal som finns rörande uppgifter om finansiella transaktioner (Swift). Swiftavtalen har inte gett tillräckliga garantier om enskilda EU-medborgares rättssäkerhet. De överenskommelser som finns bör avbrytas eller genomgå en omfattande omförhandling. Detta bör Sveriges regering ta initiativ till, vilket riksdagen bör ge regeringen tillkänna.

Det är möjligt att få både datalagringsdirektivet och utbytet av till exempel passageraruppgifter med tredjeländer prövat i Europarådets domstol för de mänskliga rättigheterna genom att en drabbad part lämnar in en personlig anmälan.

Det är möjligt att samla en miljon namnunderskrifter i ett medborgarinitiativ i EU för att uppmana EU-kommissionen att lyfta upp en fråga. Vi ställer oss mycket positiva till initiativ för att riva upp integritetskränkande EU-lagar.

3.4 Stoppa Smart Borders

Inom EU håller det nu på att byggas upp ett nytt gemensamt gränsövervakningssystem, för att hantera ansökningar från resenärer från tredjeland, som i vissa fall ska kunna få ett snabbare spår in i unionen. Systemet innebär då att unionen säger att personer från tredje land tydligt ska delas in i A- och B-lag, att vissa är viktigare än andra och därför ska ha snabbspår in i unionen. Det är uttryck för ett extremt nyttoperspektiv på migrationen som inte ser till unionens skyldigheter att skydda och tillvarata mänskliga fri- och rättigheter. Smart Borders riskerar leda till ännu mer insamlande av uppgifter om enskilda människor. Inom EES kommer varje person som inte är medborgare i ett EU-land behöva registreras med fingeravtryck när de ska resa in och ut ur unionen. Enligt planen ska alla tio fingrarnas avtryck registreras. Insamlade uppgifter ska inom Eurodac kunna användas av nationella polismyndigheter för att utreda brott och uppgifterna ska sparas upp till tre år. För resenärer inom ramen för RTP (ett förenklat in- och utreseförfarande för betrodda resenärer) kommer det krävas utlämnande av ett mycket stort antal personuppgifter som kommer lagras i gemensamma EU-databaser. Sammantaget visar detta på en iver att kartlägga och samla in uppgifter om enskilda som är ytterst oroväckande. Vi anser att den svenska linjen i det fortsatta arbetet ska vara att EES och RTP inte ska genomföras. Skälet är att det är dyrt, saknar nytta för unionen, lagrar personliga uppgifter utan tillräckliga kompensatoriska säkerhetsåtgärder, läcker uppgifter till polismyndigheter och kommer användas för felaktiga syften. Vad som här anförts om att EES och RTP inte ska genomföras, bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

3.5 Skapa lagliga vägar in i EU

Konflikten i Syrien har kostat hundra tusen liv och tvingat mer än två miljoner människor på flykt till grannländerna. När Syrien härjas av en humanitär katastrof bör EU verka för att underlätta för migranter som söker skydd. I stället läggs allt större resurser på att hindra flyktingar från Syrien och andra länder att ta sig in i unionen.

Inom unionen finns gemensamma regler om visum. Däri ingår ett krav för medborgare från Syrien att ha visum vid inresa till unionen. Vi vill att kravet på visum för flyktingar från Syrien ska avskaffas. Vi vill också att Sverige ska verka för att aktivera Temporary Protection Directive och ett storskaligt vidarebosättningsprogram för syriska flyktingar. Fler medlemsländer måste hjälpa de som tvingas fly.

3.5.1 Inför ett europeiskt asylvisum

Det finns idag få och smala lagliga vägar att ta sig till EU för att här söka asyl. Ju större sannolikhet att en person kommer lämna in en asylansökan, desto svårare är det för personen att få visum beviljat. Detta öppnar upp för den omfattande och pengaslukande verksamhet som flyktingsmugglingen innebär med risk för att de flyende i sin tur utsätts för än mer faror. Att asylsökande hotas, tillfångatas, utsätts för utpressning och får långvariga och stora skulder, är tyvärr inte ovanligt. Det innebär att människor som flyr tvingas ta längre, farligare och dyrare flyktvägar. Så länge det inte finns några lagliga sätt att fly till EU kommer flyktingsmugglingen att fortgå.

Därför vill Miljöpartiet att det skapas lagliga vägar till EU för att söka asyl. Ett är att göra det möjligt för människor att på en ambassad eller annan diplomatisk beskickning som tillhör ett EU-medlemsland, ansöka om ett tillstånd att resa in till ett visst land i EU för att där kunna ansöka om asyl. Då skapas en laglig säker väg in i unionen och smugglarens lukrativa verksamhet försämras. Det bör vara möjligt att kunna söka asyl via EU-beskickningar utomlands. EU-beskickningar skall få möjlighet att utfärda visum till skyddsbehövande antingen när dessa befinner sig i hemlandet eller i tredjeland. Detta skall endast utgöra ett komplement till det traditionella sättet att söka asyl.

3.5.2 Avskaffa transportörsansvaret

Transportörsansvaret i utlänningslagen är en följd av Schengensamarbetet och innebär att transportören i vissa fall är skyldig att ersätta staten för kostnaderna för utlänningsresan från Sverige. Det gäller om en utlänning som har kommit till Sverige med ett fartyg eller ett luftfartyg avvisas därför att utlänningen saknar pass eller de tillstånd som krävs för att resa in i landet eller medel för sin hemresa. Transportören är också skyldig att ersätta reskostnaden från Sverige och tillbaka för den bevakningspersonal som kan behöva följa med. Miljöpartiet anser att transportörsansvaret bör avskaffas.

3.5.3 Öka mottagandet av kvotflyktingar

Ett annat sätt att skapa lagliga vägar in i unionen är att öka antalet länder inom EU som tar emot så kallade kvotflyktingar via UNHCR. Sverige är det land i Europa som årligen tar emot flest kvotflyktingar och ett drygt 10-tal EU-länder ställer idag årliga flyktingkvoter till UNHCR:s förfogande. Om Sverige utökar sitt mottagande från dagens årliga 1700–1900 till 3000 och Sverige inom ramen för EU förmår andra länder att börja ta emot så kallade kvotflyktingar, kan EU bidra till att minska trycket på utsatta flyktingläger i exempelvis världens största flyktingläger i Dadaab i Kenya. Där har det under lång tid kommit fler än tusen nya flyktingar varje dag, de flesta från Somalia. Nu finns där cirka en halv miljon människor.¹¹ Om alla länder tog emot lika många kvotflyktingar som Sverige skulle många flyktingläger kunna stängas.

3.5.4 Öka cirkulärmigranternas inresemöjligheter

Ett tredje sätt att skapa lagliga vägar in i EU är att underlätta för den cirkulära migrationen till EU. Cirkulär migration innefattar många varianter av migration. Enligt SCB är en cirkulärmigrant en person som flyttat minst två gånger över den svenska nationsgränser.¹² EU:s arbete har hittills mest fokuserats på vad som kan kallas styrd cirkulär migration eller ett gästarbetarsystem¹³ och har utmynnat i det så kallade ramdirektivet,¹⁴ blåkortsdirektivet, säsongsarbetardirektivet, utstationeringsdirektivet och direktivet om avlönade praktikanter. Till detta kommer studentdirektivet, forskningsdirektivet, sanktionsdirektivet och direktivet om varaktigt bosatta. I Stockholmsprogrammet har EU-kommissionen fått uppdraget att lämna förslag för hur ”välordnad cirkulär migration” kan underlättas, liksom att studera sambandet mellan klimatförändringar, migration och utveckling. EU-kommissionen har också fått i uppdrag att arbeta med förbättrad validering av yrkeskvalifikationer och kompetens hos personer från tredjeländer, samt att öka tillgängligheten om information om europeisk sysselsättning och rekrytering online med mera.

Sverige bör driva på inom EU för en öppen arbetskraftsmigration som inte delar in människor i kvoter eller endast premierar högutbildad arbetskraftsmigration och som säkerställer att samma rättigheter gäller för arbetskraftsmigranter som för bosatta arbetstagare.

Genom att inom unionen driva på för att flexibiliteten för cirkulära migranter ska öka genom exempelvis längre tid att vistas inom unionen för att söka arbete eller studier, rätt att återresa efter utresa och längre vistelse i unionen och mer flexibla regler för anhöriginvandring, skapas fler lagliga sätt att vistas i och komma in i unionen.

¹¹ Se exempelvis Röd Korsets hemsida – Dabaab världen största flyktingläger (<http://www.redcross.se/teman/torka-ostra-afrika/dadaab-varldens-storsta-flyktinglager/>).

¹² SOU 2010:40 sid. 13.

¹³ SOU 2011:28 sid. 211 men se också SOU 2010:40 sid. 223–234.

¹⁴ Direktivet om ett enda ansökningsförfarande för ett kombinerat tillstånd för tredjelandsmedborgare att vistas och arbeta på en medlemsstats territorium och om en gemensam uppsättning rättigheter för arbetstagare från tredjeland som vistas lagligen i en medlemsstat.

3.6 Värna den fria rörligheten

EU:s fria rörlighet ska vara en grundbult i samarbetet, men den gäller inte alla idag. Romer inom EU tvångsdeporteras och skickas tillbaka till sina ursprungsländer på ett sätt som andra EU-medborgare aldrig behöver uppleva. I Slovakien byggs fysiska murar mellan romer och majoritetsbefolkningen. I Frankrike och Italien river polisen fortfarande romers läger med våldsamma metoder och avvisar dem från landet. Även Sverige skickar tillbaka romer till miserabla förhållanden i andra EU-länder. EU-direktivet 2004/38/EG ger mycket tydliga gränser för möjligheten att utvisa en europeisk medborgare. Avvisningar av EU-medborgare på grund av att de skulle innebära en orimlig börda för den mottagande medlemsstatens sociala trygghetssystem är inte i sig tillräcklig för att motivera automatisk utvisning. Åtgärderna ska också vara proportionerliga. Därför torde de åtgärder som Frankrike och Italien genomför strida mot EU-rätten. Vi anser att det behövs ett mer aktivt arbete på EU-nivå för att stoppa förföljelsen av romer. Vad som anförs i motionen om att Sverige i EU ska arbeta mer kraftfullt för att minska diskriminering av romer och öka inkluderingen i samhället bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

3.7 Avskaffa Dublinförordningen

Dublinförordningen innebär att det land där en asylsökande först rest in i unionen, är det land där ansökan om asyl ska prövas. Detta innebär att asylsökande som först rest in i unionen via länder som Italien, Grekland och Spanien och därefter reser vidare inom unionen till Sverige, återsänds av Sverige till det första inreselandet. Som huvudregel oavsett skäl från den enskilde, oavsett hur behandlingen av asylsökande är i det första inreselandet och fram till våren 2013 oavsett ålder. Vissa möjligheter finns att ha undantag från huvudregeln, såsom att principen om non-refoulement ska upprätthållas även inom unionen.

Tidigare i år (den 6 juni 2013) slog EU-domstolen fast att barnets bästa ska vara avgörande för hur Dublinförordningen ska tolkas för ensamkommande barn, och att detta normalt innebär att barnets asylärende ska prövas i det land där barnet befinner sig.¹⁵ Enligt domen ska barnet alltså inte överföras till ett annat EU-land även om en asylansökan påbörjats där. Detta innebär förbättringar för vissa ensamkommande barn. Vi anser att avgörandet ska tolkas så att det omfattar alla barn, oavsett om det finns ett beslut om uppehållstillstånd från ett land inom unionen eller inte.

Vi anser att Dublinförordningen dels innebär allvarliga inskränkningar i individens rätt att söka asyl, dels innebär kränkningar av rätten till skydd för mänskliga fri- och rättigheter vid återsändande till förstainreselandet och dels

¹⁵ EU-domstolens dom den 6 juni 2013 i mål MA, BT och DA mot Secretary of State for the Home Department (mål C-648/11).

Fel! Okänt namn på

innebär den att olika länder inom unionen får ett ansvar för flyktingmottagandet, som inte är solidariskt eller ägnat att främja en human migrationspolitik. Vi anser därför att varje enskilt land inom EU ska ha rätt att pröva ansökningar om uppehållstillstånd oavsett i vilket land den enskilde rest in och oavsett skäl för ansökan. Dublinförordningen ska därför avskaffas. Till dess att Dublinförordningen avskaffats, anser vi att det i förordningen ska införas en rättighet för enskilda att alltid ansöka om asyl i det sista landet som passerats.

3.8 Efter Stockholmsprogrammet

I december 2009 antogs under svenskt ordförandeskap EU:s femårsprogram för migration- och asylpolitik. Ett nytt program ska strax antas och vi vill då att vissa frågor ska stå i fokus för det svenska arbetet.

För det första vill vi att det svenska arbetet ska fokusera på skyddet för alla mänskliga fri- och rättigheter, såväl inom EU som utanför EU. EU har en unik möjlighet att leda arbetet för att öka skyddet för enskildas mänskliga fri- och rättigheter och det gäller att ta tillvara denna. Där FN blir handlingsförslamat återstår i värsta fall annars vissa stormakter, som agerar mer efter eget bevåg och egna önskemål än för att skydda individens rättigheter.

För det andra vill vi att det svenska arbetet ska fokusera på skapandet av lagliga vägar in i EU, på det sätt som beskrivits ovan.

För det tredje vill vi att det svenska arbetet ska fokusera på att öka skyddet för enskildas integritet vid utbyte av personuppgifter mellan medlemsländer och att ett utbyte av uppgifter mellan länder, bara ska få ske då så är absolut nödvändigt.

För det fjärde vill vi att det svenska arbetet ska fokusera på att leda arbetet med att söka eliminera och åtminstone försvåra amerikansk och andra staters avlyssning av EU-medborgare.

Inom ramen för ett kommande program vill vi att särskilt fokus ska läggas på reformering av återvändandedirektivet och skyddsgrundsdirektivet. Inom återvändandedirektivet vill vi att kraven för att hålla människor i förvar ska skärpas så att användandet begränsas till ett minimum. Tvångsavvisningar ska användas oerhört restriktivt och återsändande av barn ska inte få ske utan att barnens skydd för sina mänskliga fri- och rättigheter säkras, inkluderat rätt till mat, boende, utbildning och omsorg. Det är helt orimligt att asylsökande barn och vuxna hålls i fängesliknande förvar, som exempelvis Amygdalezalägrut utanför Aten. När det gäller skyddsgrundsdirektivet vill vi att det ska reformeras så att krav på individuella flyktingskäl ska sänkas i situationer där urskillningslöst våld förekommer och att minimiskyddsnivåerna för enskilda ska höjas.

3.9 En förändrad återvändandefinansiering

Inom EU finns en återvändandefond för perioden 2008–2013. Fonden har en finansieringsram på 676 miljoner euro för perioden och ingår i det allmänna

Fel! Okänt namn på

programmet "Solidaritet och hantering av migrationsströmmar". Fonden kommer således strax att upphöra och slås ihop med andra fonder. Fondens medel ska inte användas till att finansiera tvångsvist återvändande, utan fokusera på självmant återvändande och stöd till ursprungsländers stöd till återvändande. Fondens medel eller motsvarande, ska också användas för att till exempel öka och förbättra medlemsstaters genomförande av folkrättsliga åtaganden och skydd av mänskliga fri- och rättigheter.

3.10 Satsa på stöd till närområdet

Den allvarliga situationen i Syrien har visat hur länderna inom unionen och länder i unionens omedelbara närhet påverkas av krig och inbördeskrig. Det samma gäller tidigare händelser i Libyen och andra nordafrikanska stater. Att det finns ett behov av stöd och hjälp inom många länder i unionens omedelbara närhet är därför tydligt. Ofta krävs vidarebosättning för att inte konflikten ska eskalera ytterligare eller för att situationen är fullständigt ohållbar i överfulla flyktingläger. Men det krävs också mer hjälp på plats. Sverige är redan idag den fjärde största givaren i världen till UNHCR, men EU måste satsa mer resurser på att hjälpa människor som flyr från Syrien i närområdet. Samtidigt som lagliga vägar till EU för att söka asyl måste skapas, krävs också att ökade resurser riktas till flyktingläger i närliggande länder.

Vi anser också att ett ökat fokus måste ske på hur EU kan utveckla frihandel och samarbete med länder i närområdet och hur resurser kan användas för att stödja demokratiutveckling. Vad som här anförts om att stödja länder i EU:s närområde, bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Stockholm den 2 oktober 2013

Maria Ferm (MP)

Jabar Amin (MP)

Tina Ehn (MP)

Peter Eriksson (MP)

Agneta Luttröpp (MP)

Mats Pertoft (MP)

Agneta Börjesson (MP)

Magnus Ehrencrona (MP)

Jan Lindholm (MP)

Bodil Ceballos (MP)

Ulf Holm (MP)